

Udviklingsperspektiv Ålandet
En landsbyklynge for Bylderup Bov, Rens og omegn

Indholdsfortegnelse

Indledning

Forord	4
Udviklingsperspektiv for lokalsamfundet	5
Processen - et fælles fundament	6

Karakteristik og potentialer

Introduktion til området	8
Livet på landet	9
Historisk indblik	10
Landskabet	11
Infrastruktur	13
Landsbyerne og gårdene	14
Mødesteder	16
Konklusion	17

Landsbyklynger

Landsbyklynger	19
Klyngeproces	20
Identitet og branding	21

Ålandsvisionen

Vision, strategi og indsatsområder	23
------------------------------------	----

Indsatser

Læsevejledning til indsatser	25
Samarbejde	
Organisering	26
Handleplan	27
De gode hverdagstilbud	
Fællesskabet	28
Transport og infrastruktur	29
Events og arrangementer	29
Fritidstilbud	29
Natur og kultur	
Ålandskabet	30
Overnatning	31
Historien	31
Kulturevents og arrangementer	31
Bosætning og erhverv	
Bosætning	32
Erhverv	33
Forskønnelse	33

Fra ide til virkelighed

Fra ide til virkelighed	35
Inden du går igang	36
Begrebsordbog	37
Høring	38
Kontaktoplysninger	39

Forord

Aabenraa Kommune har en mission om at skabe det gode liv sammen med kommunens lokalsamfund. I denne beskrivelse kan du læse om en af de metoder Aabenraa Kommune bruger til at opnå dette formål, nemlig udviklingsperspektiver for lokalsamfund.

Udviklingsperspektiv Ålandet er et resultat af en proces, der har involveret mange af lokalsamfundets borgere, erhvervsdrivende og foreninger. Med afsæt i lokale ønsker og faglige analyser viser perspektivet en vision og idéer til Ålandets udvikling de næste 10-15 år. Processen startede i oktober 2017.

Ålandet dækker over 17 landsbyer som ønsker at arbejde sammen som en landsbyklynge. Området, der ligger i det sydvestlige hjørne af Aabenraa Kommune, er lavt befolket og for at komme fremad og stå stærkere, vil de stå sammen, hvilket de kan gøre som en landsbyklynge. Området er blevet navngivet Ålandet, så der er en fælles identitet, som omfavner områdets karakteristika.

Smukt miljø ved gård i Nolde

Udviklingsperspektiv for lokalsamfundet

Formål

- » At Aabenraa Kommune og lokale aktører arbejder i samme retning med udviklingen af lokalsamfundet og at fremme det lokale engagement i udviklingsarbejdet.

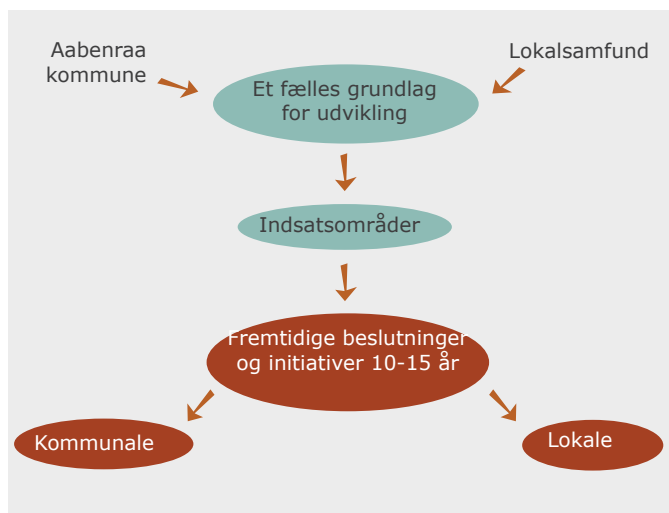
Mål

- » At Aabenraa Kommune og lokale aktører bruger udviklingsperspektivet som et fælles referencepunkt for udviklingsarbejde.
- » At lokale aktører engagerer sig i områdets udvikling.
- » At Aabenraa Kommune og lokale aktører tager hensyn til hinandens interesser i udviklingsarbejde.

Aabenraa Kommune har besluttet, at udarbejde udviklingsperspektiver for en række af kommunens mellemstore byer.

Målet er, at Aabenraa Kommune sammen med byernes borgere og interessenter, får et fælles og lokalt forankret grundlag, for planlægningen og udviklingen af kommunens byer. Derudover er målet, at der sættes fokus på lokale styrker, herlighedsværdier og udviklingsmuligheder, og at interessen for kommunens byer øges blandt både nuværende indbyggere og potentielle tilflyttere.

Det er vigtigt for Aabenraa Kommune, at udviklingsperspektiverne bliver til i samspil med byernes borgere. Arbejdet med udviklingsperspektiverne bygger derfor på en åben og involverende proces, der tager afsæt i konkrete udfordringer og muligheder.

Hvad er et udviklingsperspektiv?

Udviklingsperspektivet er en overordnet strategi for byernes udvikling, der binder borgeres, interessenters og kommunens visioner og ønsker sammen i en samlet strategi for byernes udvikling.

Byerne i Aabenraa Kommune er ikke ens, og det vil udviklingsperspektiverne heller ikke være. Perspektiverne består typisk af en analyse, en vision samt beskrivelse og prioritering af en række indsatser og ideer. Alle disse informationer samles i et dokument, der udgør selve udviklingsperspektivet.

De viste indsatser og ideer til projekter kan være både store og små. De er udtryk for ideer og ønsker til byernes udvikling og forslagene danner afsæt for hand-

leplaner og videre projektudvikling og bearbejdning, inden de kan realiseres. Nogle projekter kan borgere selv igangsætte, mens andre kan indgå i kommunens langsigtede planlægning.

Udviklingsperspektiverne er ikke et juridisk bindende plandokument og har i den forstand ingen direkte planmæssige eller politiske konsekvenser. De er et værktøj og et idekatalog, for både byens borgere og interessenter og Aabenraa Kommune, der giver retning og mål for byens udvikling, med en tidshorisont på 10-15 år.

Hvordan laves det?

Udviklingsplanerne bliver til i et tæt samarbejde mellem byernes borgere og interessenter, Aabenraa Kommune og eksterne konsulenter. Det sker i form af åbne borgermøder og workshops og ved mindre arbejdsgrupper med frivillige borgere.

Arbejdet med udviklingsperspektiverne afsluttes med en præsentation, på et åbent borgermøde. Herefter lægges perspektiverne ud i offentlig høring, så borgere og interessenter har mulighed for, at komme med bemærkninger, inden perspektiverne vedtages politisk. Alle har således mulighed for, at deltage i processen. Det kræver ikke særlige forudsætninger - blot en interesse for at være med til, at påvirke udviklingen af ens by og lokalområde.

Processen - et fælles fundament

Udviklingsperspektiv for Bylderup Bov, Rens og Omegn er skabt med baggrund i en samskabende proces, med afsæt i en grundig analyse af stedet og en arkitektfaglig indgang til projektet.

Opstart

Processen startede i oktober 2017, hvor alle borgere i området var inviteret til idémøde. Her fik borgerne mulighed for at udtrykke deres drømme, behov og udfordringer. Der var et fremmøde på ca. 120 borgere. De mange input, der kom frem på mødet, danner grundlag for udviklingsperspektivet. På idémødet blev der nedsat en arbejdsgruppe.

Arbejdsgruppe

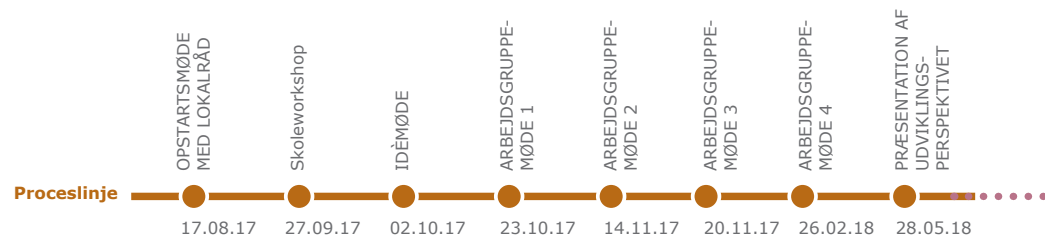
Rammen for arbejdsgruppens møder har været ud fra en analyse af stedet foretaget af MOVE arkitektur med fokus på landskabet, landsbyerne og beboerne, samt idéerne fra idémødet. Arbejdsgruppemøderne har fundet sted i forskellige lokaler rundt i området. Arbejdsgruppen har udarbejdet en vision, strategi og indsatsområder og arbejdet meget med hvordan området kan arbejde sammen gennem organisering og dermed bakke op om hinandens projekter.

Skoleworkshop

Der blev afholdt skoleworkshop på alle områdets tre skoler med udvalgte klasser fra 5.-9. klasse. Børnene spiller en vigtig rolle for området, hvorfor det har været væsentlig at lytte til deres behov og ønsker. Børnenes idéer er taget med i det videre arbejde ved arbejdsgruppen, som har set videre på disse, hvor de er blevet vægtet højt. Idéerne fra skoleworkshopene er indarbejdet i udviklingsperspektivet.

Den frivillige Arbejdsgruppe

Allan Rom Petersen
Andreas Hansen
Christian Iwersen
Christina Andresen & CC
Ebbe Fink
Ellen Christensen
Gerd Lorenzen
Gertrud Buch
Inger Salomonsen
Lasse Aakjer Hansen
Lea Lund
Mai Britt Christensen
Olaf Schmidt Meyer
Peter Langholz Schmidt
Rasmus Jensen
Martin Bösselmann
Jens Johannsen
Christian Petersen

Karakteristik og potentialer

Introduktion til området	8
Livet på landet	9
Historisk indblik	10
Landskabet	11
Infrastruktur	13
Landsbyerne og gårdene	14
Mødesteder	16
Konklusion	17

Introduktion til området

Området er beliggende i det sydvestlige hjørne af Aabenraa Kommune. Det er beliggende midt i grænselandet i et naturskønt område med mange vandløb. Området er centralt beliggende i forhold til Tønder, Aabenraa og Flensborg, som alle er beliggende mellem 24-28 km væk. Området har sin helt egen ro og idyl, som er en særlig karakter for området.

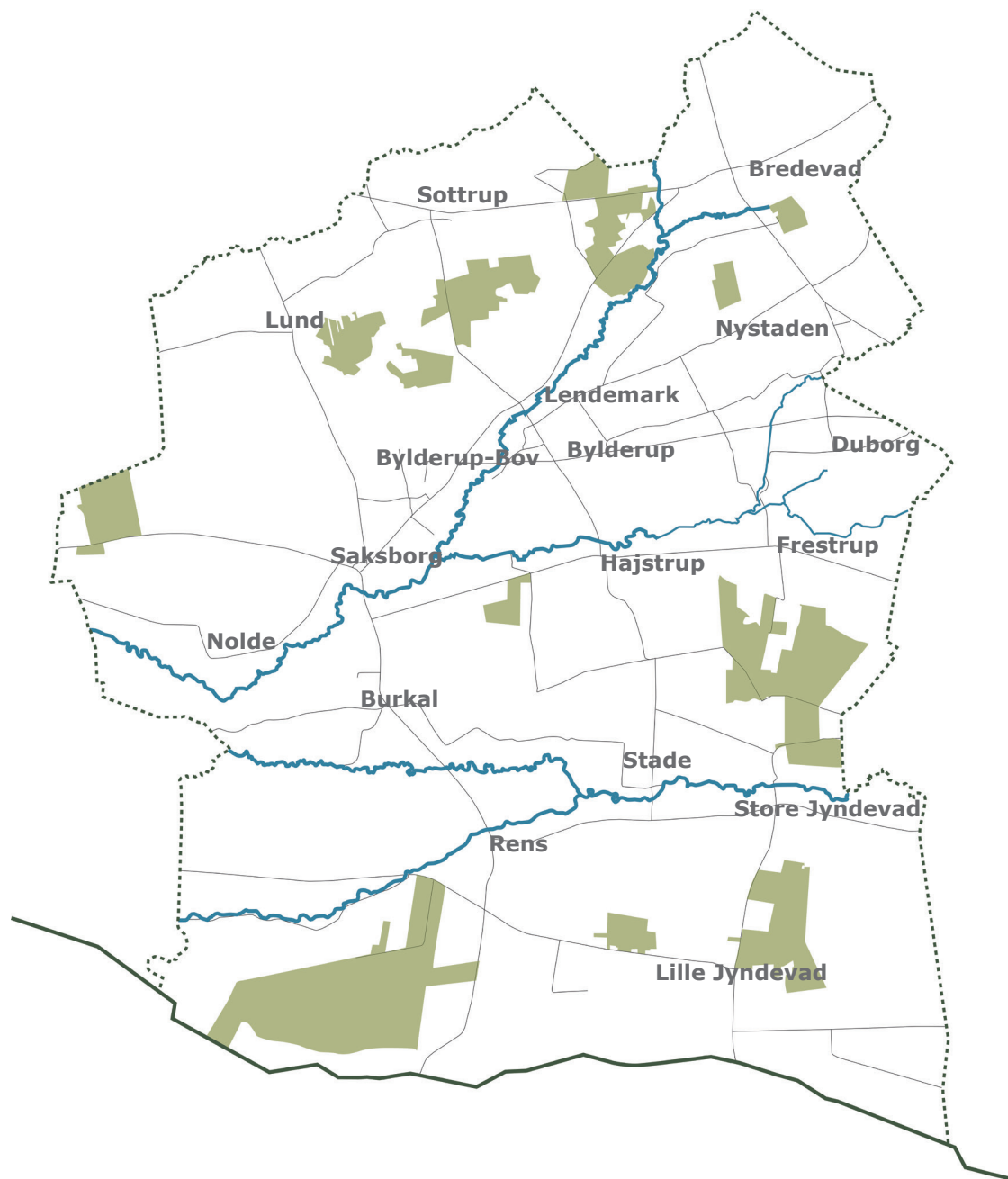
Området består af de to sogne Burkal og Bylderup, som også udgør et skoledistrikt. Der er i alt bosat ca. 2.700 mennesker i området. Landsbyerne i området er Sottrup, Bredevad, Lund, Nystaden, Lendemark, Bylderup, Bylderup-Bov, Duborg, Saksborg, Nolde, Hajstrup, Frestrup, Burkal, Stade, Rens, Store Jynde vad, Lille Jynde vad.

Området har gode institutioner og et aktivt foreningsliv, hvor mange frivillige engagerer sig. Det er et område med kulturel mangfoldighed og med stolte traditioner som blandt andet ringridning. Derudover er der gode idrætsfaciliteter og et friluftsbad.

Grænseland

Grænsekulturen er en vigtig del af områdets identitet, som har afsæt i områdets historie. Det er et område, hvor der er bosat en blanding af danskere og tyskere. Det ses bl.a. ved, at der er en tysk og dansk skole, fritidshjem og forsamlingshuse. Det afspejler sig også i, at mange har familier, der bor på hver side af grænsen. Grænsen er fysisk, ikke mental.

Det dansk-tyske samfund er ikke noget, der lægges mærke til i hverdagen, da det eneste synlige tegn er, om der er en flagstang i haven eller ej. Der sættes stor pris på, at der de seneste år er kommet flere tilflyttere til området med tysk baggrund. Uanset om man kommer fra den ene eller anden side af grænsen, bliver man taget imod med åbne arme, hvilket er en stor kvalitet for området.

Livet på landet

At bo på landet er et tilvalg - et bevidst valg, hvor der er fokus på andre værdier, end dem man får, hvis man bosætter sig i byen.

"I en verden med fokus på det man kalder "high tech" er behovet for "high touch" større og større. I fremtiden bliver der mere og mere brug for nærvær og forpligtende fællesskaber. I en verden, hvor familier ofte spredes er der brug for nye fællesskaber - det har vi som mennesker brug for. Vi har brug for, at der er noget der har brug for en, og vi har brug for aktivering frem for servicering, derfor vil vi i fremtiden se, at vores samfund bevæger sig i den retning.

Det har landsbyerne at byde på - det er den menneskelige styrke ved at bo på landet.

I dag taler man om, at i fremtiden vil byerne blive delt op i små landsbyer, for skal vi mennesker trives, så har vi brug for overskuelige fællesskaber som i landsbyerne."

Citat: Fremtidsforsker Anne skare

Kendetegnet ved at bo på landet er at der er ro og plads i naturskønne omgivelser og at eksempelvis huse er billigere. Der er et nærvær og fællesskab, som typisk ikke opleves andre steder. Beboerne på landet er gode til at hjælpe hinanden og alle snakker med alle.

Service niveauet er lavere end i byerne, men det bliver typisk ikke vægtet lige så højt og det er i givet fald typisk kun et problem der opleves af ældre og unge uden kørekort.

Generelt er der ikke mange arbejdspladser i landområderne, men der er ikke et problem at pendle til byerne for at arbejde, det har været et valg inden man valgte at bosætte sig netop der. Højere vægtes det, at man gerne vil værne om de fritidsaktiviteter, som der er i nærområdet. De lokale tilbud afhænger meget af frivillige kræfter. På trods af et stort frivilligt engagement har trådene i mange landsbyer svært ved at mødes, da der er mange poster i forholdt til antal frivillige samtidig med at der generelt ses en affolkning i landdistrikterne.

Der er derfor behov for at se på hvordan man kan få det bedste ud af de frivillige der er i et givent område og at det er sjovt at være en del af.

Historisk indblik

Gamle gravsteder viser spor af mennesker tilbage til den ældre stenalder. I tiden til omkring år 1000, vandrede jyder fra nord gennem Burkal sogn, når de skulle sydpå, for at undgå Danernes område. På deres rejse navngav de områderne, hvor Jyndeved som det første blev navngivet efter Jydernes vadested. "Rindseet (Rens) blev opkaldt efter grænsegangen, Burkarle (Burkal) var hyrdernes opholdssted, Bouve (Bov) var der, hvor åen buede, Stody (Stade) var der, hvor vejen gik langs åbredden og Nylle (Nolde), var en høj strækning i det ellers lave terræn". I takt med denne gennemvandring, begyndte der lidt efter lidt at komme fastboere i Burkal sogn.

I Nolde har der ligget et slot – man har været i tvivl om dets eksistens, da det kun kendes fra gamle sagn. Dets eksistens er dog bekræftet, da man stadig kan se det gamle voldsted, hvor der er fundet egestolper.

Kolonisterne

I midten af 1700-tallet var der krig i Europa, og selv om Danmark havde formået at holde sig ude af krigen, var landet meget fattigt. Det var kun ca. 25 % af landet, der var opdyrket.

Kong Frederik V forsøgte af få folk til at flytte ud fra de gamle bondesamfund og begyndte at opdyrke heden. Det mislykkedes.

Kongen udnyttede at 7 års krigen hærgede i Europa, og at folk ikke længere udvandrede til de lande, der var med i krigen. Der blev sendt en agent til Frankfurt, som havde den opgave, at få folk til at rejse nordpå. De egne man valgte, var de egne hvor kartoflens udbredelse var størst, da kongen vidste, at kartofflen kunne ernære folk, og han ville gerne have befolkningen her i landet til at spise kartofler.

Det vækkede tyskernes interesse, da de havde problemer med overbefolkning og blev lovet gode betingelser (de skulle blandt andet ikke betale skatter, og de ville få jord og blive fritaget for militærtjeneste).

En af kolonierne lå i Burkal sogn og hed Christianshåb. De tyske tilflyttere fik tilnavnet "Kolonisterne". De første boede i jordhuler, men senere flyttede de ind i små

stråtekte huse, hvoraf kun et hus er tilbage. Tyskerne var dygtige til at dyrke heden. De havde fundet ud af, at kartofler gav tre gange udbytte i den sandede jord i forhold til, hvad korn gjorde. Det var også tyskerne som medbragte hvidkål, rødkål, grønkål, gulerødder og ærter. I dag bor der stadig efterkommere af kolonister i området på begge sider af grænsen.

Historisk set har et landområde som Bylderup-Bov og Burkal været nødsaget til at fordele arbejdskraften og ressourcerne. For eksempel var en af de førende industrier i 1820-30'erne baseret på at kvinderne arbejdede med knipling, hvor mændene sørgede for at transportere og hente nyt gran i Tønder. Derudover stod mændene for de huslige pligter for at skåne pigernes hænder.

Inden anlæggelsen af jernbanen i 1867 var der ikke noget, der hed Bylderup-Bov. De to byer, Bylderup og Bov, kunne ikke enes om, hvor stationen skulle placeres. Derfor blev den anlagt i midten af de to byer, og blev navngivet "Bylderup-Bov station". Ved genforeningen i 1920 begyndte byen at vokse, især i 1960-70'erne under parcelhus boomet. Udviklingen gik i stå, da et stort slagteri lukkede i 1999.

Grænehistorie

Mentalt er det grænehistorien der fylder mest i området. Frem til 1864 var Ejderen grænseflod mellem Sønderjylland og Hertugdømmerne Slesvig og Holsten. I 1864 blev hertugdømmerne erobret af Preussen og grænsen blev rykket op til Kongeåen.

I 1920 blev der afholdt en folkeafstemning og derefter blev grænsen flyttet til, hvor den er beliggende i dag. I den forbindelse blev gendarmene flyttet ned til grænsen - først privat inkvarteret og senere på året flyttede de ind i "Gendarmrigården" i Rens. Efter 2. verdenskrig blev den nye grænse fastlagt, hvilket skete 9. maj. 1945.

I 2001 blev alt grænsekontrol fjernet, men den blev, i forbindelse med flygtningestrømmen, genoptaget i 2016.

I 2020 er det 100 år siden, at Sønderjylland blev genforenet med Danmark. Markeringen skal styrke bevidstheden om genforeningens skelsættende politiske og kulturelle betydning for hele det danske samfund, for den nationale selvforståelse og for et bæredygtigt venskab til nabolandet Tyskland, både i Sønderjylland og i hele Danmark.

Landskabet

Landskabet i området er lavtliggende og er en del af den danske smeltevandslette fra sidste istid, hvilket har medført et fladt landskab. For at hindre i jordfygning m.v. er der mange læhegn. Det deler landskabet i mange små rum og skaber et smukt mosaiklandskab. De mindre skove og plantager danner fine baggrunde og skaber dybde i landskabet.

Ålandskabet

Gennem dette flade lavtliggende landskab løber åerne Slogså, Grønå, Gammelå og Sønderå. Med deres naturlige slyngninger bidrager de til et landskab, der giver området sin egen karakter, og som er helt unikt i Danmark. Åerne og de tilstødende eng- og moseområder er områdets eneste reelle natur.

Vand

Grundvandet står højt i området og ved en grundvandsstigning på 30 cm vil store dele af området blive oversvømmet.

En afledning af den høje grundvandsstand gør, at der mange steder er gravet grøfter for at få afvandet markerne.

Generelt er alle vandløb beskyttede, og der er et større område omkring Gammelå og Sønderå, der er Natura 2000, fuglebeskyttelsesområde.

Der er mange beskyttede vandhuller og søer i hele området.

Vand er et grundvilkår, som altid skal tænkes ind i projekterne i området.

Landskabet

Landskabskarakter

Det flade opdyrkede landskab, der er inddelt med de mange læhegn giver området en autensitet af traditionel dansk landbrugslandskab, som sjældent ses i dag, da det nu er præget af stordrift, som bidrager til et landskab med store rum i landskabet.

Dyrkning af kartofler er intens i området. Det har sin rod i Kolonisterne, der bragte kartoflen til Danmark (side 10). Ved gårdene er der boder med salg af eksempelvis kartofler.

Majsmarkerne præger ligeledes det opdyrkede landskab. De er meget markante og lukker af for landskabskig i vækstperioden

Kvæg, får og heste er også en del af landskabsbilledet.

Landskabsrum

Landbrugsarealer

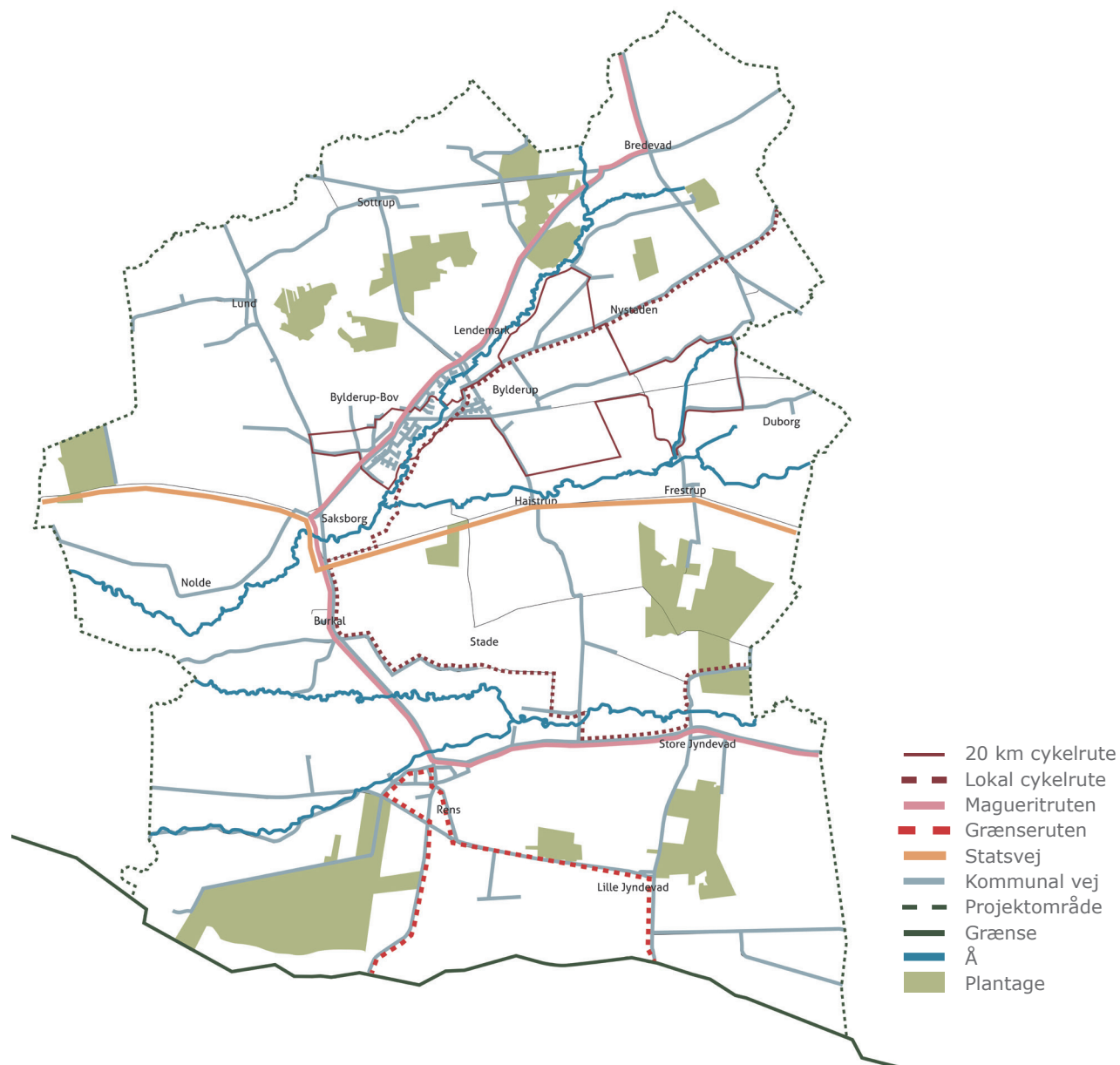
Infrastruktur

Overordnet er området forbundet af en række landeveje og forbindes med motorvejen og Tønder med hovedvej A8. Områdets infrastruktur består derudover af et spind af mindre smalle asfalterede veje og grusveje, der sikrer adgang til de mange landejendomme.

Der findes mange stier i området, men der opleves, at der mangler et sammenhængende stisystem og kort til både lokale og turister. Foruden findes der flere cykelruter i området og Margueritten slår, ikke uden grund, ligeledes et smut ind igennem området.

Der er lokalt et ønske om at der anlægges en cykelsti mellem Rens og Bylderup-Bov. Politikerne har fokus på ønsket, og der er beregnet på hvad strækningen vil koste, hvilket vil ende i et to cifret millionbeløb.

Ved skoleworkshoppen gjorde eleverne opmærksom på områder, hvor de føler dig utrygge i trafikken. Det drejer sig om et kryds i Rens, hvor der er dårlige udsigtsforhold. Kommunen arbejder på en løsning herpå. Yderligere blev der nævnt svinget på hovedvej A8 ved Saksborg. Da dette er en statsvej, har kommunen ikke bestemmelsen herfor.

Landsbyerne & gårdene

Området udgøres af mange landsbyer. Et særligt præg ved området er at mange gårde er beliggende med kort afstand til hinanden. På kortet over bygninger i området (side 15) fremstår det som en fin perleplade - der er ikke langt fra den ene bygning til den anden, og landsbyerne er små.

Landskabet og bygningsstrukturen passer sammen i skala, og understreger et sted med stor sammenhæng, hvilket det fine spind af veje er med til at understøtte. Der hersker en særlig idyl mange steder i området - dels i de små landsbyer og dels omkring mange af de mindre gårde.

Bygningskulturarven i området fortæller stedets historie gennem både den danske og tyske byggeskik. En

særlig karakter, som er værd at værne om i forbindelse med renoveringer af bygningerne.

Landsbyerne har klippede græsrabatter og generelt er området velplejet. Der er, som i mange andre områder på landet, bygninger som er i så stærkt forfald, at de bør nedrives, da de skæmmer helhedsindtrykket.

De små landsbyer har deres enkle udtryk med græsrabatter og grus- eller smalle asfaltveje uden opstriking og unødigt byudstyr og skiltning, hvilket frembringer billedet af idyl.

Bylderup-Bov bærer præg af, at der mangler en indsats i form af byforskønnelse. Og I Rens mangler der en plan for bymidten.

Landsbyerne & gårdene

Bygninger i landsbyer og åbent land

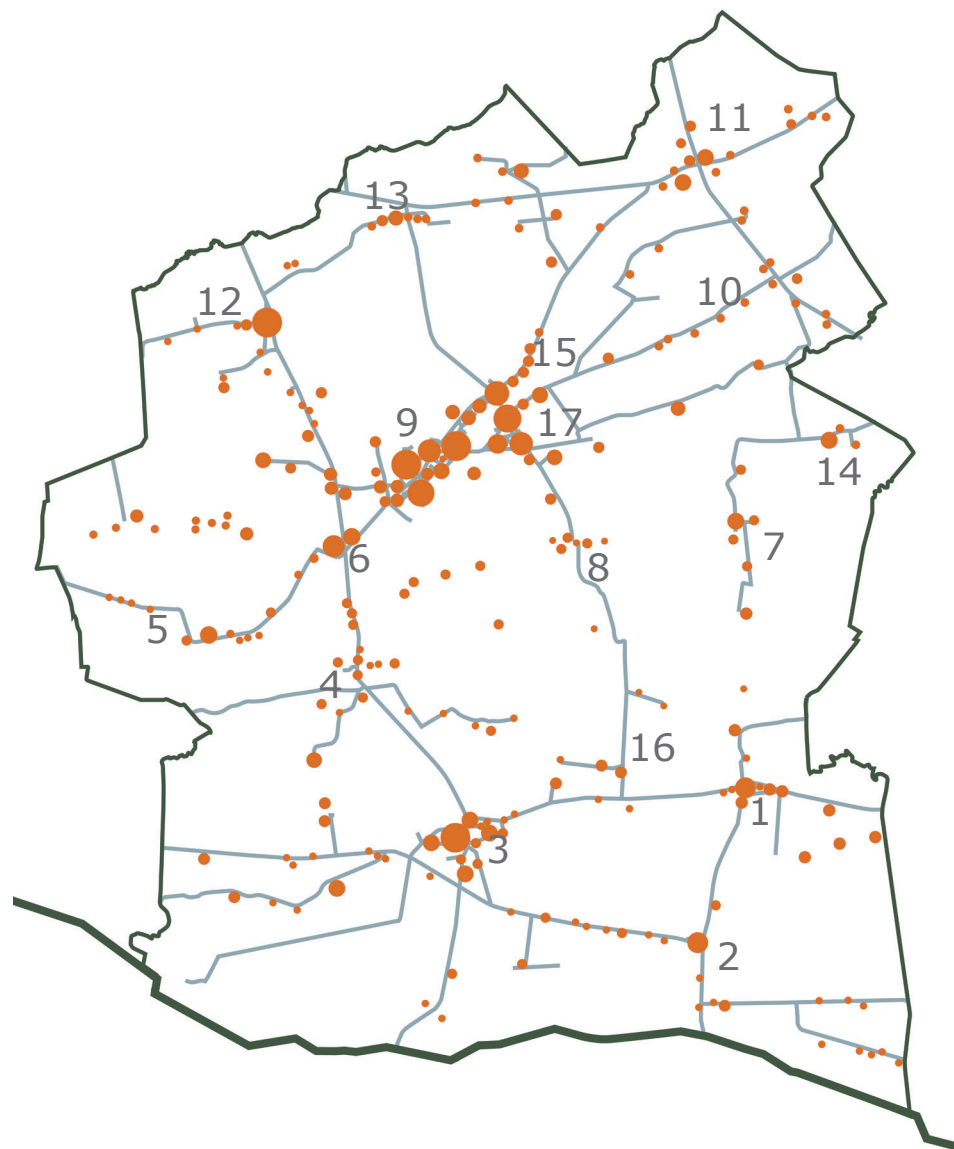
Området udgøres af 17 landsbyer.

På kortet ser man små prikker for bygninger, der ligger i landskabet og de store prikker viser samling af bygninger i landsbyerne.

Bygningsplacering og de små landskabsrum understøtter det helt særlige i området - en vigtig kulturarv med en fortælling om det oprindelige traditionelle danske landbrugslandskab.

Landsbyerne i området:

1. Store Jyndeved
2. Lille Jyndeved
3. Rens
4. Burkal
5. Nolde
6. Saksborg
7. Frestrup
8. Hajstrup
9. Bylderup Bov
10. Nystaden
11. Bredeved
12. Lund
13. Sottrup
14. Duborg
15. Lendemark
16. Stade
17. Bylderup

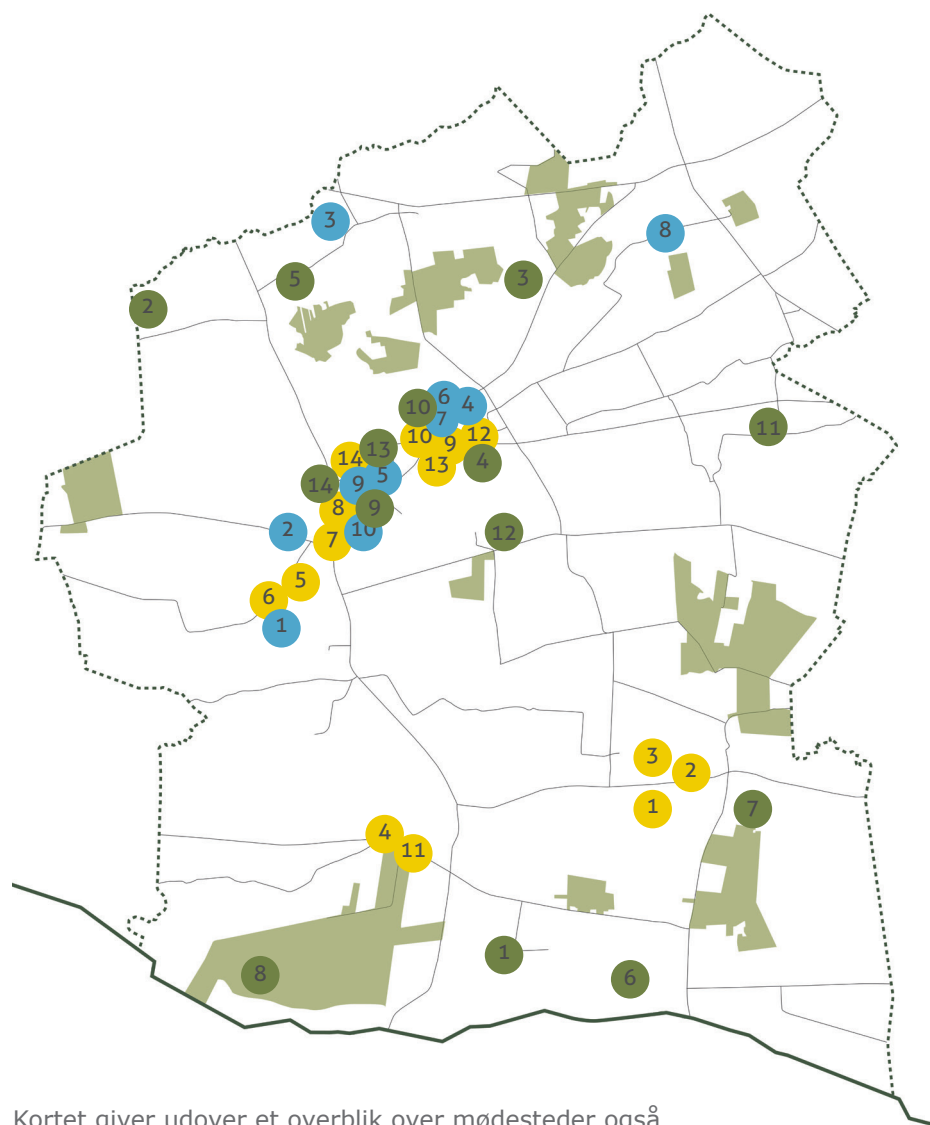
Mødesteder

Der er mange måder at møde hinanden på og dyrke de nære relationer og fællesskabet - styrke det gode liv på landet. Og mødestederne i området er mange og af forskellige karakter. Der er dels:

- de planlagte mødesteder - steder man har planlagt at gå til et arrangement m.v.

- de spontane mødesteder - steder man spontant møder hinanden eksempelvis når man henter børn og det udvikler sig til en kop kaffe.

- aktivitetsmødestederne - steder man mødes omkring sportsaktiviteter, MC træf m.v.

- Planlagte mødesteder
 1. Dansk forsamlingshus
 2. Tysk forsamlingshus
 3. Brostedet
 4. Museum
 5. Kro
 6. Burkal kirke
 7. Spejderhus
 8. Missionshus
 9. Slogsherredshus
 10. Kirke (Bylderup)
 11. Multihal (Rens)
 12. Hal og friluftsbad
 13. KomBarDo
 14. Kinobar
- Spontane mødesteder
 1. Den tyske skole
 2. Friskolen
 3. Kroghs Grønt
 4. Skole - kommunal i Bylderup
 5. Børnehaven Blæksprutten
 6. Kindergarten
 7. Købmand
 8. Købro - genbrugsplads
 9. Lokal bibliotek
 10. Plejehjemmet
- Aktivitetsmødesteder
 1. Mad Cartoons (MC træf)
 2. Skydebane i Lund
 3. Lendemark skov
 4. Ringridderplads Bylderup
 5. Kristianshåb Camping
 6. Jyndeved motorcykel klub
 7. Tysk ringridning
 8. Hedegård Plantage
 9. Grønt areal til boldspil
 10. Skydeklub (Bylderup)
 11. Pluk selv jordbær
 12. Kanoudejning (Kaistrup)
 13. Løbeklub mødes
 14. Rideskolen

Kortet giver udover et overblik over mødesteder også et godt overblik over meget af det, som området har at byde på. Det skal nævnes, at der i Rens er en fiskesø, en Rhododendronhave samt parkanlægget på Gendarmerigrunden, hvor man også kan mødes.

Konklusion

Bygningskultur

Den dansk-tyske bygningskultur i samspil og harmoni med ålandskabet er en kvalitet for området. I forbindelse med udvikling af området er det vigtigt at fastholde og udvikle med fokus på bevaring - med respekt for fortiden.

Landskab

Den uspolerede natur er det helt særlige i området. Åerne og landskabet i tilknytning til disse har et stort potentiale til at blive udnyttet til rekreative formål.

Grænsekultur

Kolonisthistorien og grænsehistorien fylder positivt i området og grænsen er i dag kun en fysisk barriere. Mentalt er borgerne forbundet med borgerne på den tyske side af grænsen, og der er potentiale for mere samarbejde omkring grænsen.

Hverdagslivet

De gode hverdagsliv betyder meget for borgerne. For at det skal fastholdes og udbygges, kræver det en indsats. De engagerede borgere er kimen til, at udvikling af området lykkes. Der er et godt fundament i form af foreningsliv og fællesskab at bygge videre og udvikle på.

Klynge

Landsbyerne står over for mange af de samme problemstillinger. Borgerne har en bevidsthed om, at hvis de skal fastholde institutionerne, kolonialbutikker m.v kræver det, at de udvikler sig for at tiltrække flere nye borgere og erhverv. De skal stå sammen og bakke op om projekter i de forskellige landsbyer, hvorfor det at skabe en landsbyklynge er aktuelt for området.

Landsbyklynger

Landsbyklynger	19
Klyngeproces	20
Identitet og branding	21

Landsbyklynger

Baggrund

Over de sidste 40 år er befolkningstilvæksten i de større byer accelereret. Det har efterladt de mindre landsbyer med markant færre indbyggere og arbejdspladser, og denne udvikling har ført markante forandringer med sig.

Tidligere kunne man bo, arbejde og have en aktiv fritid i landsbyen, men i de senere år har mange landsbyboere oplevet, at skoler er lukket, busruter er blevet nedlagt, og købmænd har drejet nøglen om. Faldende folketal og skatteindtægter udfordrer kommunens evne til at opretholde serviceniveauet, skabe vækst og sikre livskvaliteten i lokalsamfundene.

Det er ligeledes de udfordringer, der ligger til grund for, at Aabenraa Kommune har valgt at arbejde med en landsbyklynge for Bylderup og Burkal sogne.

Befolkningsvæksten har den sidste generation accelereret markant i de større byer, som betyder at landdistrikterne står overfor den omstilling i nyere tid, hvis de vil bevare det gode hverdagsliv

Landsbyklynger

Landsbyklynger er en model for landsbyudvikling, som understøtter samarbejdet på tværs af landsbyer - samarbejde mod fælles strategiske mål.

Det sker i en netværksstruktur, hvor landsbyerne benytter hinandens styrker til at udvikle både den enkelte landsby og hele klyngen.

Dannelsen af en landsbyklynge handler om at skabe en fælles stedsidentitet, et socialt fællesskab og om at samles om fælles fysiske faciliteter og aktivitetsmuligheder.

Det handler også om, at landsbyer, der ligger i nærheden af hinanden, skal samarbejde om og prioritere mellem forskellige tilbud og faciliteter. Derigennem kan landsbyerne styrke fællesskabet og livet i landsbyerne, samtidig med at den kommunale service og drift optimeres.

Erfaringer med Landsklynger viser, at landsbyer står stærkere, når de står sammen.

De første Landsbyklynger

Det er Realdania, DGI og Lokale og Anlægsfonden, som står bag de første projekter med Landsbyklynger i Danmark. På www.landsbyklynger.dk kan man se, hvad andre har gjort.

Klyngeproces

Identitet

At danne en landsbyklynge og få skabt et fællesskab omkring denne, handler om at få skabt en fælles identitet - et brand. Derfor har der været fokus på at få sat ord på værdigrundlag, de fælles værdier og en ny fælles identitet.

Et tæt samarbejde er en forudsætning for at lave en fælles organisering for området.

Processen har fungeret som en accelerator for udvikling af områdets selvforståelse. Der er løbende blevet refereret til området gennem forskellige kort, som er blevet udarbejdet på baggrund af analysen. Derfor afspejler kortene selve identitetsprocessen, som er vist og beskrevet i det følgende.

Organisering

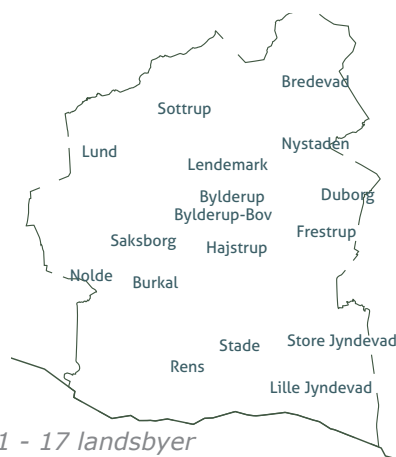
Det er første gang Aabenraa Kommune arbejder med at danne en landsbyklynge. Derfor har det været grundlæggende at bygge på de gode erfaringer, der er høstet i forbindelse med de første klynge-landsbyer.

Efter et researcharbejde baseret på eksisterende viden fra eksperter og interview med borgere og projektledere, der allerede har gennemgået en klynge-dannelse, blev det klart, at organisering var afgørende, hvis klynge-landsbysamarbejdet skal blive succes.

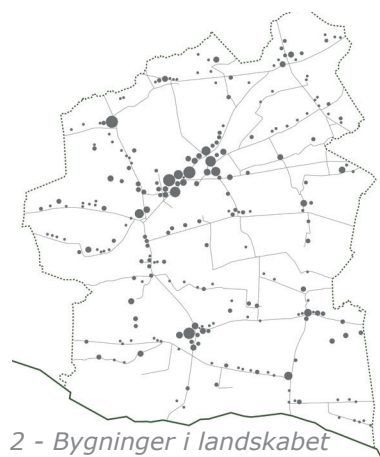
Derfor har samarbejde og organisering været et gennemgående tema under arbejdsgruppemøderne.

Fælles værdigrundlag

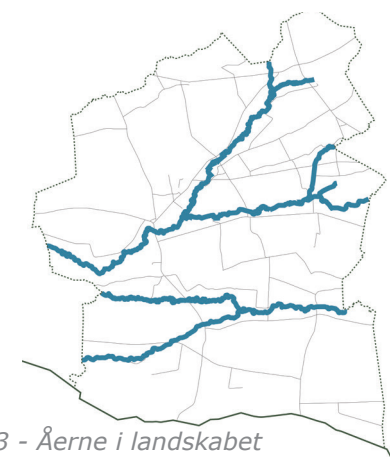
Hvis man kort skal opremse de ord, som borgerne i området føler definerer, hvem de er, skal det være følgende: Smuk natur, engagerede og aktivt foreningsliv, sammenhold, gode institutioner og fritidsmuligheder, fællesskabet samt fred og ro. Det er på baggrund af dette værdigrundlag at udviklingsperspektivet er skabt, og visionen skrevet.

1 - 17 landsbyer

2 - Bygninger i landskabet

3 - Åerne i landskabet

Opstartsprojekter

Erfaringer fra andre landsbyklynger viser også, at det er vigtigt med handling fra starten. Derfor er der arbejdet med opstartsprojekter, som allerede har tovholdere på, så der kan startes op allerede efter udviklingsperspektivet er godkendt.

Kort 1 - 17 landsbyer

I begyndelsen var det tydeligt, at mange af områdets borgerne identificerede sig med en af de 17 landsbyer. For at sikre, at alle områdets borgerne blev inviteret og inkluderet i udviklingsperspektivet, fremgik alle områdets 17 landsbyer på invitationerne til borgermødet.

Kort 2 - Bygninger i landskabet

Undervejs i processen blev det tydeligt, hvordan området bygningsmæssigt ikke var placeret efter landsbygrænserne. Kortet med de markede huse minder om en perleplade, der vidner om et mere sammenhængende område end på det forrige kort

Kort 3 - Åerne i landskabet

Åerne er ét af områdets fælles værdigrundlag, som alle kan associere sig med. På den måde har borgerne fået en ny fælles forståelse for, hvad det er, der fysisk binder dem sammen.

"Vi er handlingsmennesker...alt det snak er vi ikke så gode til, vi er vant til at trække i arbejdstøjet og handle!"

Citat: arbejdsgruppen

Konklusion

I processen for udarbejdelsen af udviklingsperspektivet er der skabt en ny selvforståelse og en stolthed til en helt ny identitet der udspringer af Åerne, der fysisk og visuelt binder området sammen.

Fokus på organisering af opstartsprojekter har rustet borgerne til selv at kunne sætte handlingen igang allerede efter borgermødet. De har skabt fundamentet for at Ålandsvisionen vil lykkes.

Identitet og branding

Identitet

I arbejdet med at skabe en landsbyklynge, er det essentielt, at der skabes en ny fælles forståelse for, hvad det er, der binder området sammen, og hvad det er der særligt har til fælles. Kort sagt at få skabt en identitet, som alle 17 landsbyer i landsbyklyngen kan identificere sig med.

Derfor har der fra starten på idémødet været fokus på den del af udviklingsperspektivet, så den kunne sætte rammen for arbejdet med visionen og udviklingsperspektivet.

En identitet er roden til alt det videre arbejde samt til ejerskab og stolthed blandt borgerne hvilket er grundlæggende.

For borgerne har det fra starten stået klart, at alle åerne i området, er noget særligt, som alle føler tilknytning til.

For at støtte op om den fælles selvforståelse er området blevet navngivet Ålandet

Navnet henter sin inspiration i områdets største fysiske potentiale - Ålandskabet.

Denne identitet er stærk, da den knytter sig fysisk til stedet, er synlig og har et stort potentiale i forhold til udvikling af området.

Identiteten understøttes af sloganet: *"Ålandet - oplevelser uden grænser"*.

Et slogan der knytter sig til både historie, aktiviteter, events m.v.

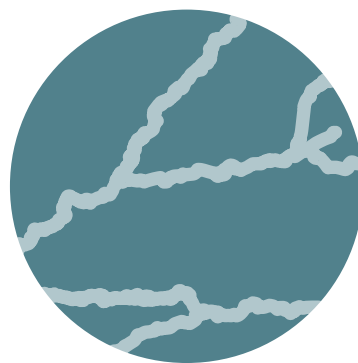
Branding

Branding - identitet og synlighed er basalt for at starte arbejdet på realiseringen af Ålandsvisionen. En ny fælles identitet, en stærk vision med et stærkt slogan danner fundamentet for fremtidens branding af Ålandet.

Et vigtigt grundlag for branding er at den fælles identitet, som er skabt med "Ålandet". Slogan er valgt, der er forslag til logo i dokumentet, men det er ikke endelig vedtaget. En ny fælles hjemmeside, facebookside mv er en del af arbejdet med branding.

Branding kan foregå på mange niveauer og gennem de mange tiltag, der i fremtiden vil forme og udvikle Ålandet. Der kan skabes små film om Ålandet, massiv pressekontakt på alle medier osv.

"Ålandet - oplevelser uden grænser"

Idé til logo for Ålandet

Ålandsvisionen

Vision, strategi og indsatsområder 23

Vision

Det gode hverdagsliv på landet

Strategi

Fremtidssikring og udvikling af de vigtigste tilbud i Ålandet

Indsatsområder

Samarbejde:	Skabe et solidt fundament og bruge kræfterne smartere.
De gode hverdagstilbud:	Fastholde og udvikle hverdagstilbudene, da de er vigtige for hverdagslivet
Natur og Kultur:	Fremme naturoplevelserne ved at skabe bedre tilgængelighed til disse, og sætte fokus på Grænseskulturen.
Bosætning og Erhverv:	Skabe bedre forhold for turismen og lave en byforskønnelse, således Ålandets image træder stærkere frem.

Indsatser

Læsevejledning til indsatser	25
Samarbejde	26
Organisering	26
Handleplan	27
De gode hverdagstilbud	28
Fællesskabet	28
Transport og infrastruktur	29
Events og arrangementer	29
Fritidstilbud	29
Natur og kultur	30
Ålandskabet	30
Overnatning	31
Historien	31
Kulturevents og arrangementer	31
Bosætning og erhverv	32
Bosætning	32
Erhverv	33
Byforskønnelse	33

Læsevejledning til indsatser

Til hver af de fire indsatsområder er der brainstormet omkring en masse gode idéer. Idéer der kan underbygge og støtte op omkring udviklingen af Ålandet fremadrettet. Alle disse ideer udgør "Idébanken". Indholdet er et direkte resultat af arbejdsprocessen med udviklingsperspektivet. Idébanken er langt fra fyldt op, og ikke alle idéerne vil blive realiseret. Idéerne er til inspiration for alle der ønsker at tage aktiv del i udviklingen af Lyreområdet.

Idéerne varierer fra noget, man selv kan lave, til store identitetsskabende projekter, som kræver et længere projekt- og forberedelsesforløb. Kan man ikke komme i gang med det endelige projekt med det samme, kan det være en god idé at lave nogle midlertidige tiltag, gerne som tester nogle af alle de gode idéer som projektet senere vil indeholde.

Alle projekter kan involvere frivilligt arbejde. Der kan dog være stor forskel på hvilken frivillig indsats, der skal til for at gøre et projekt til virkelighed. Det afhænger altid af projektet. I nogle tilfælde er der brug for fysisk arbejdskraft eller en kage, mens der i andre tilfælde er behov for planlægning, myndighedsdialog eller strategisk arbejde.

Der bør lokalt være opmærksomhed på opgavetyperne, når der samles frivillig arbejdskraft, så de rigtige folk bruges på de rigtige tidspunkter.

Samarbejde

1. Organisering
2. Handleplan

1: Organisering

At skabe et udviklingsperspektiv for en landsbyklynge er et stort arbejde, men at holde fast, og få perspektivet til at folde sig ud og blive til virkelighed, er et endnu større arbejde.

Her spiller organisering en vigtig rolle, da den danner fundamentet for det videre arbejde og udvikling i landsbyklyngen.

For at give Ålandet de bedste muligheder for at løse udfordringerne med organisering, blev der fra det første arbejdsgruppemøde arbejdet med en organiseringsmodel for Ålandet.

Hvorfor er organisering en god idé?

- Sammen står I stærkere.
- Større politisk opbakning gennem organisering.
- Kommunikation af stedets kvaliteter, et samlet talerør, så I får mere ud af alt det I har.
- Bruge kræfterne effektivt, gennem intern koordinering.
- Skabe fælles forståelse mellem de koordinerede opgaver, og hvordan de udføres.
- Gennem organisering stiller man en række spørgsmål - Hvordan kan vi løfte denne opgave?
- Gennem organisering målrettes jeres tiltag, så de underbygger totalbilledet (fremtidens image for Ålandet).

Udkastet til en organisering model skabt på baggrund af arbejdsgruppemøderne og erfaringer fra Landbyklynger (bl.a. Mols). Evalueringen af Landsbyklynger kan findes her: <https://realdania.dk/publikationer/faglige-publikationer/evaluering-af-pilotprojektet-landsbyklynger> som er lavet i samarbejde med Realdania og DGI

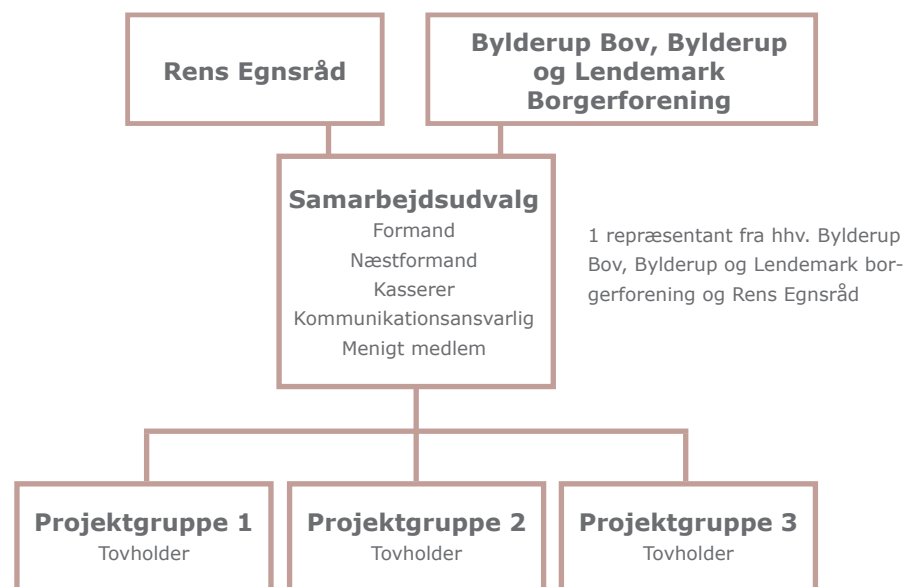
Styregruppen

Styregruppen har det overordnede ansvar for Ålandet samt kommunikation og økonomi/fundraising. Gruppen består af en formand, der har ansvaret for Ålandet udadtil og indkalder der ud over til 2 årlige fællesmøder. Formanden fungerer desuden som kontaktperson mellem Ålandet og kommunen.

“Vi skal ryste posen og se fremad. Med visionen for Ålandet starter vi på en frisk, men vi skal bygge på alt det bedste vi har. Det har været en interessant rejse, som vi i arbejdsgruppen har været på i arbejdet med organisationen, og det har været vigtigt for os at hente inspiration fra de landsbyklynger, som allerede er igang”.

Citat arbejdsgruppen

I gruppen sidder to næstformænd, en fra henholdsvis Rens Egnsråd og en fra Borgerforeningen for Bylderup Bov, Bylderup og Lendemark, for at sikre at de eksisterende råd indarbejdes i Ålandet – en samlet og stærk forening. I samarbejde med formanden, er det næstformændenes opgave at stå for det overordnede ansvar for Ålandet og er ansigtet udadtil og er stedfortrædere for formanden.

I styregruppen sidder desuden en fra henholdsvis kommunikationsgruppen og en fra økonomi/fundraising gruppen.

Kommunikationsudvalget varetager koordinering og alt ekstern kommunikation for Ålandet. Projektgrupperne kan henvende sig til kommunikationsudvalget, hvis de ønsker at videreformidle et budskab. De sikrer, at der er en tydelig og ensrettet kommunikation med en god tone. Derudover varetager de driften af de elektroniske platforme.

Økonomiudvalgets overordnede formål er at sikre finansiering til projektgrupper. De udformer processen for, hvordan projektgrupper kan søge midler til deres gruppe. Processen er nu som følgende:

1. Projektgruppen sender en skitse af projektet til økonomiudvalget
2. Økonomiudvalget tilbyder sparring til projektgruppen
3. Når projektet er færdigudviklet udarbejdes en ansøgning om tilskud
4. Økonomiudvalget fordeler pengene mellem projekter. De har ret til at prioritere mellem projekterne, og har i udvælgelsen til ansvar at undgå intern konkurrence mellem projekterne. De må også gerne afvise projekter, hvis de anses for værende urealistiske.

Projektgrupper:

En projektgruppe kan oprettes af alle. Projektgruppen sammensætter selv deres deltagerkreds og formulerer mål og retning. Projektgruppen er selv ansvarlig for fremdrift i projektet, men kan hente hjælp til økonomi, kommunikation og generel sparring hos bestyrelsen. Det er vigtigt at udpege en kontaktperson i hver projektgruppe, som er den ansvarlige for projektet. Det gør det også gennemskueligt og let tilgængeligt at vide hvem bestyrelsen og andre, der er interesserede i projektet, skal kontakte.

2: Handleplan

Det bliver vigtigt, at hver projektgruppe laver en handleplan inden arbejdet med projekterne sættes i gang. Nogle projekter kræver godkendelser og/eller tilførelse af fondsmidler med mere, hvilket kan betyde, at der kan gå flere år fra ideen er født, til det endelige projekt står klart.

Så pas på jeres ildsjæle, og lav en solid handleplan, der både byder på små hurtige projekter og en strategi for de lidt større projekter. Det er også i handleplanen, at man vurderer, hvem og hvor mange ildsjæle der bør være en del af projektgruppen, og på hvilke tidspunkter. Her er det vigtigt at bruge kræfterne bedst, så ingen brænder ud.

Der oprettes en ressourcebank, hvor frivillige lader sig skrive op til den form for opgaver, som de ønsker at varetage i forbindelse med udvikling af projekter.

Projektgrupperne og styregruppen har ret til at tage kontakt efter behov. Alle der har meldt sig til ressourcebanken har ret til at sige nej, når de bliver kontaktet, hvis de ikke har ressourcerne til det foreslåede projekt eller arrangement.

Opstartsprojekter

De følgende nævnte projekter er valgt af arbejdsgruppen, som værende de projekter, som kunne give god mening at starte ud med, hvorfor netop disse også har været i fokus til præsentationen den 28. maj. Det er ikke fastlagt at der netop skal startes på disse, men skal ses som et forslag til en plan for hvilke projekter det kunne være.

- Værested for unge
- Landsbybus
- Naturstier
- Overnatning
- Fælles korrdinering
- Orienteringsdag
- Velkomstpakke og nabotema
- Forskønnelse (blomstereng, blomsterløg, nedrivning, tomme grunde)
- Ren dag
- Ressourcebank

De gode hverdagstilbud

1. Fællesskab
2. Transport og infrastruktur
3. Events & arrangementer
4. Fritidstilbud

Indsatsområdet er vigtig, da det netop er fællesskabet og det gode hverdagsliv, der betyder noget for de mennesker, der har valgt at bo i området. Det er en kvalitet, der værdsættes. Det er derfor vigtigt, at de indsatser der kan forbedre livskvaliteten, bliver gjort synlige. Det er indsatser, der er med til at gøre hverdagen endnu bedre og styrke det gode fællesskab i Ålandet. Disse kvaliteter kan også tiltrække nye borgere.

“Det har stor værdi for os borgere, at vi har så godt et fællesskab. Det betyder at vi kommer hinanden ved, og at vi hjælper hinanden. Det er jo det, de IKKE har eller gør i byen.”

Citat arbejdsgruppen

1: Fællesskabet

Fællesskabet er, ifølge borgerne, en af de største styrker ved at bo i Ålandet. Fællesskabet kan yderligere styrkes, og det er der et stort ønske om, da det beriger livet. Det fællesskab, der er i dag, er meget lokalt. I forbindelse med landsbyklyngesamarbejdet er der, hvis visionen skal lykkes, behov for at styrke fællesskabet på tværs af landsbyskel og se nye muligheder i et nyt fællesskab.

En del af fællesskabet er også at støtte op om kolonialvarebutikkerne, så de sikres i fremtiden. Det er et fælles ansvar.

Værested til de unge

Til skoleworkshoppene blev det klart at de børn, der er for gamle til at gå i SFO eller fritidsklub, mangler et fælles mødested. De mangler et sted, hvor de kan mødes på tværs af skoler og byer, hvor der er plads til hygge og sjov. Et sted hvor de kan spille spil, se film, lave mad eller holde LAN-party. Der er stor opbakning til projektet om at skabe et værested til de unge, da de udgør en vigtig gruppe for Ålandets fremtid og det gode hverdagsliv. Der er mulighed for, at de unge kan få lokaler i Slogsherredshus, som også kan være med til at

skabe endnu mere liv i bygningen.

Fokus på din nabo/naboby

I arbejdet med at styrke fællesskabet kan et af de nemme projekter være at arbejde med naboskabet - som både omhandler den nære nabo, men også nabobyen.

I det hele taget er det en god ide at styrke områdets naboskab. Det kræver ikke meget at hjælpe sin nabo, det kan være alt lige fra at gå tur med naboens hund, til at holde øje med huset når naboen er på ferie. Det kunne realiseres gennem et "hjælp din nabo" projekt, som i høj grad handler om at fastslå et koncept og brede budskabet.

Hvor meget kender folk til nabobyerne? At få en besøgsven fra nabobyen er med til at samle følelsen af Ålandet som helhed. Måske man kan få nye spændende historier eller lære nye steder at kende.

Der kan også arrangeres gåture i de forskellige byer, som er nemme at organisere, og der er plads til, at alle kan være med.

De gode hverdagstilbud

Idéer til at styrke fællesskabet

- Fælles koordinering af aktiviteter
- Steder med plads til leg, ophold, motion hvor alle kan mødes på tværs af generationer
- Bedre samarbejde på tværs af danske og tyske folkeskoler
- Sætte foreningslivet på tværs af landsbyerne
- Fælles landsbyapp
- Fællesarrangementer mellem de 3 skoler
- Fællesspisning i Slogsherredshus
- Øge kendskabet til hinandens lokalområder

2: Transport og infrastruktur

Hvis det skal være attraktivt at bo på landet og Ålandet skal tiltrække nye borgere, er det vigtigt, at der er fleksible trafikløsninger.

Stiforbindelser på tværs af området ønskes udbygget, så koblingen mellem byerne, naturen og kulturen styrkes og binder Ålandet sammen og gør det trygt og sikkert at færdes i området for de svage trafikanter og samtidig gør det lettere at bevægelse bliver en del af hverdagen (Se uddybelse side 13).

Landsbybus

En landsbybus kan være med til at skabe det gode hverdagsliv i Ålandet. Den kan være behjælpelig med kørsel til indkøb for ældre borgere, for unge til aftenskoler, til idræt, til skydning osv. Der er erfaringer fra andre steder i kommunen, hvor det har været en stor succes. En landsbybus kan være godt både for fællesskabet, økonomien og for miljøet.

3: Events og arrangementer

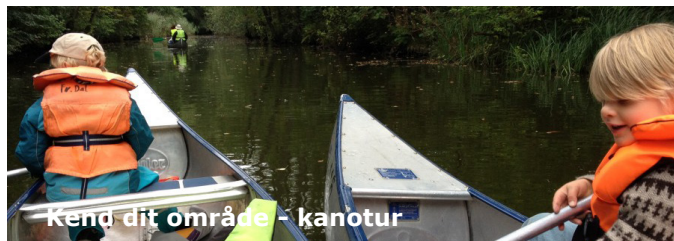
Events og arrangementer kan danne rammen om nye oplevelser på tværs af området og over grænsen. Det kan være med til at styrke det nye fællesskab - også omkring grænsen. Samtidig kan det også være en del af det at lære området godt at kende, så borgerne tager ejerskab til Ålandet.

Orienteringsdag

"Kend dit område!" er sloganet for orienteringsdagen. Ålandets borgere skal opleve og opdage alle de muligheder, der er for aktiviteter i deres område. Det kan være lige fra kanoture til cykel- eller vandreture som kan slutte af med en byfest hvor alle Ålandets borgere kan lære hinanden at kende.

4: Fritidstilbud

Der skal værnes om fritidstilbudene i området, således at de fremtidssikres og fortsat kan berige og understøtte det gode hverdagsliv for borgerne i Ålandet. Der samarbejdes allerede i området, og det samarbejde og koordineringsarbejde kan udvikles, og sikre endnu bedre udnyttelse af arbejdskraft og udnyttelse af faciliteter i området.

Idéer til events og arrangementer

- Samarbejde om aktiviteter
- Byttemarked for børn
- Åbne skolen så den også kan bruges om aften og i weekenden
- Tryllekunstner
- Eventstafet fra by til by
- Landsbydyst (Spil over grænsen) som arrangeres på skift af byerne
- Gamer event/LAN party (eventuelt mobilt fra by til by)

Natur og kultur

1. Ålandskabet
2. Overnatning
3. Historien
4. Kulturevents & arrangementer

Områdets historie med dens grænseidentitet betyder meget og landskabet med de mange åer har et uudnyttet potentiale.

Indsatserne er valgt for at synliggøre og udnytte kvaliteterne i både historien og naturen og for styrke turismen, skabe merværdi for borgerne i Ålandet og for at fremme det gode hverdagsliv.

"Vi har vores grænsehistorie, som betyder meget for vores selvopfattelse. Men vores åer er en velbevaret hemmelighed. Vi har så meget, vi kan tilbyde turisterne i fremtiden, og det bør vi udnytte"

Citat arbejdsgruppen

Inspiration

1: Ålandskabet

Landskabets potentiale i Ålandet er de mange åløb i området. De ligger som en velbevaret hemmelighed og venter på de gode indsatser som blandt andet visionen for Ålandet byder på.

Skiltning

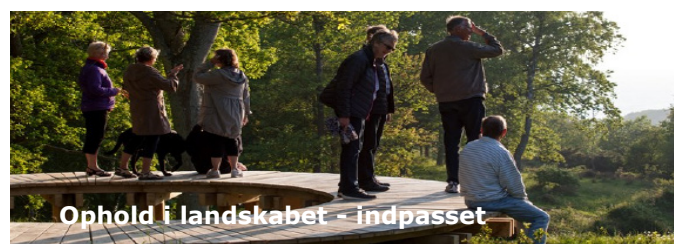
I forbindelse med nye tiltag med naturruter og aktivitetspunkter i Ålandet samt formidling er et nyt skiltesystem en del af det nye image og fremtidig branding.

Det skal være let at færdes i området, og det skal have genkendelighed. Det nye logo for Ålandet er oplagt at koble til skiltesystemet.

Stier

Der mangler nye stier og forbedring af andre og ikke mindst, er det et stor ønske at Gendarmstien etableres, så den løber igennem Ålandet langs grænsen. Der er allerede igangsat registrering af alle stier som en fremtidig stigruppe kan arbejde med som grundlag for det videre arbejde med at få skabt et attraktivt stisystem i Ålandet.

Nordea Fonden har stillet en pulje "Spor i landskabet"

til rådighed. Her kan der findes inspiration til arbejdet med stier/spor i landskabet, og der kan søges midler til projektet.

Åerne

Åernes potentiale er stort. For at dette kan udvikles, skal der i fremtiden arbejdes med at lave stier, broer samt opholds- og fiskepladser. Adgang til åerne kan berige livet for borgerne i Ålandet og tiltrække turister - både vandrere, fiskere, naturelskere og sportsudøvere.

I fremtiden skal det være nemt at leje kano og kajak (betaling via mobil) og det skal være nemt at aflevere dem igen. Der skal arbejdes med logistikken og bedre op- og nedtagningmuligheder.

Snæbelprojekt og laksetrappe ved St. Jynde vad er et ønske i forhold til at udnytte åernes potentiale.

Læring

I forbindelse med det udbyggede stinet kan der indtænkes et læringsperspektiv. I samarbejde med skolerne kan der være fokus på den læring som ligger i naturen med alt fra flora, fauna, matematik, dansk, bevægelse, samarbejde.

Natur og kultur

2: Overnatning

Når rammerne for naturoplevelser i Ålandet ønskes styrket, kræver det overnatningsmuligheder. Det er et ønske at kunne tilbyde overnatningsmuligheder på flere niveauer rundt i Ålandet.

I Ålandet skal der fremover være mulighed for at overnatte i naturen og i tilknytning til åerne på naturligtpladser og shelters med bålplads. Shelters kan nytænkes, og der kan oprettes et bookingsystem. Der er inspiration at hente på www.bookenshelter.dk

Derudover kan der fx arbejdes med hytter i tilknytning til Bylderup Idrætscenter, eller med private der tilbyder B&B eller med overnatning på høloftet af en gård.

3: Historien

Grænseskulturen fylder meget i borgernes bevidsthed, og der er et ønske om at udbrede kendskabet gennem fortællingerne som kan ske via fortælleaftener og infoskilte. Museet gør allerede en stor indsats og i forhold til det dansk-tyske har de samarbejde på tværs af grænsen. Dette samarbejde ønskes styrket.

Gendarmerigården

Der er nedsat en arbejdsgruppe til at arbejde med området omkring gendarmerigården. Der ligger en vigtig historiefortælling i området. Gruppen arbejder på at formidle historien samtidig med, at der ønskes leg, ophold og overnatning. Området er også en vigtig del for selve byforskønnelsen.

Jernbanesti

På det nedlagte jernbanespor, der løber gennem Bylderup Bov, kan historien formidles samtidig med, at Ålandet både kobles op på Tønder og hvor det er muligt at udfolde aktiviteter. Stien kan fungere som cykelgangsti, og der kan etableres opholds- og shelterplader undervejs.

4: Kulturevents og arrangementer

Events- og arrangementer i Ålandet kan dække over et meget bredt udbud fx sportskultur, madkultur og finere kultur. Det er ønsket via kulturelle tiltag at berige livet for borgerne og at tiltrække turister og opmærksomhed, som indsatser der kan være med til at brande Ålandet (se uddybelse side 30)

Kartoffelfestival

En kartoffelfestival handler også om historien. Tyskerne og kartoflerne lagde grunden for udvikling i Ålandet. Et arrangement kan indeholde historiefortællingen, gourmet kartoffelmad - årets kartoffelkok kåres, kartoffelløb, kartoffeltryk, kom og smag brændevin (lavet på kartofler tilsat området's urter). Kartoffelfestival kan være med til at skabe opmærksomhed for Ålandet i en tid, hvor mad og lokale råvarer er i fokus både nationalt og internationalt.

Torvet

Torvet i Bylderup Bov er det bymæssige centrum i Ålandet. Det er et forslag, at der nedsættes en Torvegruppe der sikrer løbende aktivitet på Torvet så som teater og musik.

Der er udarbejdet et forslag til et sammenhængende grønt torve- og aktivitetsområde i Bylderup Bov.

Idéer til kulturevents- og arrangementer

- Ålandstriatlon med kajakroning i åerne
- Ornitolog konkurrence i enge om omkring åer
- Ålandsduatlon med løb og kajakroning i åerne
- Madkultur dage - fokus på lokale produkter
- Ålandsloppemarked
- Amerikanertræf for biler og motorcykler
- Ålandsfestival med 50ér og 60ér musik
- Emil Nold - Noldedage, Noldefarver, Nolde....

Bosætning og erhverv

1. Bosætning
2. Erhverv
3. Byforskønnelse

Fundamentet for at fastholde området i udvikling er det helt basalt at fokusere på bosætning og erhverv. Ålandet som landsbyklynge kan i fremtiden stå stærkt ved fælles markedsføring og tiltrække både nye indbyggere og mere erhverv. Indsatserne skal arbejde på synliggørelse af Ålandets kvaliteter gennem såvel fysiske, digitale og sociale tiltag.

Essentielt er forbedring af internetforbindelsen.

“Vi ønsker en fælles markedsføring af området. Vi vil skabe vækst gennem synliggørelse af områdets mange kvaliteter. Udviklingen skal sikre at de lokale indkøbsmuligheder bevares og vores forenings- og kulturliv blomstrer”.

Citat: arbejdsgruppen

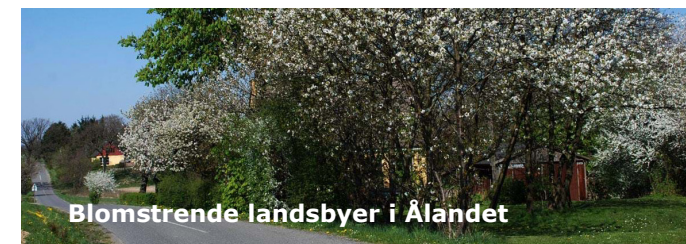
1: Bosætning

For at tiltrække nye borgere er det vigtigt at øge opmærksomheden overfor potentielle tilflyttere. Her er brandet, hjemmesiden samt positiv pressedækning vigtig - alle de gode historier skal spredes (Se side 21).

For at gøre det attraktivt for tilflyttere til Ålandet, udarbejdes der en velkomstpakke. Der er en kontaktperson, der er en folder, der arrangeres rundtur i Ålandet, der er hils på din nye nabo arrangement. Bare nogle af de idéer der kan gøre, at man føler sig velkommen og som en del af fællesskabet fra dag et. Man kan bruge ejendomsmæglerne og informere om de tiltag der sættes i værk, så de kan formidle budskabet.

I Ålandet er der mange arkitektoniske perler, og de er billige. Det er et ønske fra borgerne, at kommunen gør en indsats for at give økonomisk støtte og vejledning til dem, der ønsker at renovere deres bolig. Byggegrundene i området er dyre i forhold til byerne. Det er et ønske at kommunen sænker prisen på byggegrunde.

Der er et potentiale over grænsen i forhold til at tiltrække nye borgere, så der bør indledes et samarbejde på tværs af grænsen. De sidste år er der flyttet flere tyske familier til området, så der er et uudnyttet marked.

“Ålandet - oplevelser uden grænser”

Bosætning og erhverv

2: Erhverv

For at udvikle på erhvervsområdet må grundlaget være på plads.

Det er vigtigt at støtte op omkring de serviceerhverv, der allerede findes i området og handle hos de lokale købmænd. Her har alle et fælles ansvar.

Det er en mangel i området, at der ikke findes flere spisesteder. Der er forslag til, at Siloen omdannes til spisehus.

Turisme

Natur- og cykelturisme kan som erhverv være en løfte-
stang for området, der samtidig kan være et middel til at understøtte det gode hverdagsliv i Åland.

Erhvervsudviklingsplan

Der ønskes en erhvervsudviklingsplan for det gamle slagteri, som udarbejdes i samarbejde mellem erhvervslivet i Åland og kommunen.

Siloen

I dag er det ikke et spørgsmål om, hvor restauranten ligger, men et spørgsmål om, hvor god maden er. Michelinstjerner og lokale råvarer tiltrækker opmærksomhed fra ind- og udland. Siloen kan danne rammen

Inspiration

Kornsilo i Haderslev

om en spektakulær restaurant som danmarks første kartoffelrestaurant (fokus på historie). Restaurant kunne kombineres med udsigtsplatform og overnattingsmuligheder - sov i en silo!

3: Byforskønnelse

Ålandets fremtoning er vigtig - det første indtryk skal gøre indtryk. Der skal forkønnes på stedets præmisser, og understøtte de særlige kvaliteter land- og landsbykarakteren har. Det handler ikke om prestigeprojekter, men om projekter der passer ind i stedets ånd.

Som indsats er det ikke kun kommunens ansvar - hver enkelt borger har ansvar og kan være med til at gøre en forskel. En af de tunge poster i forhold til byforskønnelse er nedrivning af de faldefærdige bygninger - en indsats som det er et stort ønske fra borgerne, at kommunen prioriterer for området

Forskønnelsesplan

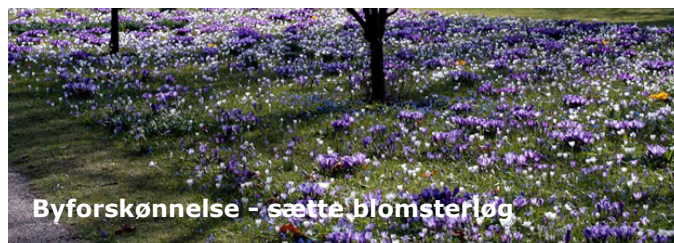
Der nedsættes en forskønnelsesgruppe, der udarbejder en handle- og tidsplan i forhold til forskønnelsen i Åland.

Ren dag

Ren dag og vedligehold er inspireret af Ren By principet. Det er både med til at opretholde og forbedre by-

Frugttreer på de tomme grunde

Byforskønnelse - sætte blomsterløg

ens udseende og stykke samtidig de sociale relationer. Der kan være et fælles sted, hvor affaldet afleveres og dagen slutes af med en fest.

Siloen

Siloen står som en slags vartegn i Bylderup Bov. Den kunne dekoreres af kunstner og stå som et kunstnerisk vartegn for Åland.

Det borgerne selv kan gøre

Byforskønnelse er ikke kun kommunens ansvar. Der er meget borgerne selv kan gøre - som fx at slå græsribatterne, som de gør i dag. Der kan fx sættes blå blomsterløg, som en blå tråd, i forhaverne i hele Åland - hvis hver grund sætter drys af løg i forhaverne vil det binde området visuelt sammen i foråret, og tilmed blive et smukt tilløbsstykke.

Idéer til byforskønnelse

1. Væk med faldefærdige huse/nedrivningspuljen
2. Sankehaver, frugttreer på tomme byggegrunde efter nedrivning af gamle bygninger
3. Landsbypedel
4. Ansigtssløft af bygninger i området - ønske om byfornyelsestilskud til området
5. Bedre pleje af grønne områder

Ren dag

Blomster langs vejen

Fra idé til virkelighed

Fra ide til virkelighed	35
Inden du går i gang	36
Begrebsordbog	37
Høring	38
Kontaktoplysninger	39

Fra idé til virkelighed

Når udviklingsperspektivet er færdigt, starter en langsigtet opgave med at omsætte ideerne til virkelighed.

Der følger ikke projektpege med et udviklingsperspektiv. Hvis ideerne skal blive til virkelighed skal både lokalsamfundet og Aabenraa Kommune finde arbejdskraft og penge til projekter.

Indsatsområder kan dermed blive til virkelighed på mange forskellige måder. Fremgangsmåden afhænger altid af indsatsområdets størrelse og af, hvor kompliceret det er. Nogle indsatser kan løses lokalt med det samme, mens andre kræver samarbejde med kommunen eller større kommunale initiativer.

Økonomien i indsatsområderne varierer meget. Nogle indsatsområder behøver kun frivillig arbejdskraft, mens andre kræver penge. Det er målet at både kommunen og lokalsamfundet kan bruge udviklingsperspektivet til at søge penge. Der kan både søges penge lokalt, kommunalt eller hos eksterne fonde og puljer.

Til hver af de fire indsatsområder er der mange gode ideer. Ideer der kan underbygge og støtte op omkring udviklingen af Ålandet fremadrettet. Alle disse ideer udgør "Idebanken". Indholdet er et direkte resultat af arbejdsprocessen med udviklingsperspektivet. Idébanken er langt fra fyldt op, og ikke alle ideerne vil blive realiseret. Ideerne er til inspiration for alle der ønsker at tage aktiv del i udviklingen af Lyreområdet.

Idéerne varierer fra det, man selv kan lave, til store identitetsskabende projekter, som kræver et længere projekt- og forberedelsesforløb. Kan man ikke komme i gang med det endelige projekt med det samme, kan det være en god idé at lave nogle midlertidige tiltag, som eksempelvis tester nogle af alle de gode idéer som projektet senere vil indeholde.

Alle projekter kan involvere frivilligt arbejde. Der kan dog være stor forskel på hvilken frivillig indsats, der skal til for at gøre et projekt til virkelighed.

Eksempler: Fra ide til virkelighed

Aabenraa Kommune

- » Igangsætte undersøgelser. Fx om tryk for skolecyklister.
- » Søge om statsstøtte til projekter.
- » Opdatering af gældende regler, fx ved at lave en ny lokalplan.
- » Afsætte penge til projekter eller puljer. Fx materialepuljen som kan støtte frivilligt arbejde.
- » Lave lokalaftaler om vedligehold. Fx en aftale om, at en lokal forening må lave og passe et bed på kommunens område.

Lokalsamfundet

- » Etablering af offentligt tilgængelig trampesti på privat ejendom, med tilskud fra Aabenraa Kommunes materialepulje.
- » Lave en lokal hjemmeside der viser alle byens fritidstilbud så de kan koordinere aktiviteter
- » Søge projektpege ved kommunale puljer. Fx til at rive en bygning ned.
- » Søge projektpege hos fonde og puljer. Fx LAG-midler.
- » Søge om kommunalt samarbejde til komplicerede projekter.

Det afhænger altid af projektet. I nogle tilfælde er der brug for fysisk arbejdskraft eller en kage, mens der i andre tilfælde er behov for planlægning, myndighedsdialog eller strategisk arbejde. Der bør lokalt være opmærksomhed på opgavetyperne, når der samles frivillig arbejdskraft, så de rigtige folk bruges på de rigtige tidspunkter.

Min ejendom er vist i en indsats, hvad betyder det?

Nogle indsatser kan vise fremtidsideer for private ejendomme. Det kan fx være, et forslag om, at et hus engang kan rives ned for at skabe en ny stiforbindelse. Det vil dog altid være op til grundejeren, om vedkommende ønsker at sælge eller på anden måde medvirke til at føre en ide ud i virkeligheden. Udviklingsperspektivet danner som udgangspunkt ikke grundlag for ekspropriation.

Giv din mening til kende

Efter præsentation af udviklingsperspektivet afholder Aabenraa Kommune en offentlig høring om udviklingsperspektivets indhold. Her kan alle interesserede sende kommentarer, rettelsesforslag mm. Alle høringssvar besvares i et høringsnotat, som indeholder resume og besvarelser.

Præsentation for byrådet

Udviklingsperspektivet og høringsnotatet godkendes af byrådet. Byrådet godkender dermed den overordnede retning for lokalsamfundet. Godkendelsen, er ikke en beslutning om at igangsætte gennemførelse af indsatsområderne eller om finansiering af dem. Ved godkendelsen sikres byrådets kendskab til lokalsamfundets retning og muligheder. På den måde kan politikerne finde inspiration i ideerne, når de skal fordele budgetmidler.

Før

Efter

Inden du går igang

Fysiske anlæg

Hvis du ønsker at placere et fysisk element, er der tale om et fysisk anlæg. Fysiske anlæg kan eksempelvis være stier, skilte, bænke, kunst og shelter. Det er ikke størrelsen på det fysiske element, der afgør, om det er et fysisk anlæg, det kan derfor også gælde for små skilte, skraldespande mm.

Inden I kan gå i gang

Der er en del regler, der skal overholdes både før, under og efter etablering. I skal samtidig overveje, hvem der har ansvaret for anlægget. Både med hensyn til vedligeholdelse og i tilfælde af fejl og uheld.

Hvilke tilladelser og godkendelser er så nødvendige og hvad skal undersøges? Det er vanskeligt, at lave en fuldstændig udtømmende liste. Herunder finder i eksempler:

1: Grundejer skal altid give sin accept i forholdt til placering, ansvarsforhold og fuldmagt til ansøgning om diverse tilladelser. Dette er gældende for både offentlige og private arealer. For offentlige arealer er det forskelligt hvilke afdelinger, der administrerer området.

2: Hvilke regler gælder for det fysiske sted, hvor I ønsker at lave et anlæg: Lokalplan, Naturbeskyttelsesloven, Skovloven mm., tinglyste servitutter eller deklarerationer, der evt. kan være til hinder for projektet.

3: Kræver projektet myndighedstilladelser? F.eks. byggetilladelse, landzonetilladelse, dispensation fra gældende regler. Tilladelser kan være pålagt sagsbehandlingsgebyr.

4: Hvilke regler gælder for den type anlæg I ønsker at lave:

F.eks. kræver det en byggetilladelse at lave en legeplads, hvor der vil blive stillet krav til sikkerhedsstandarder mv. Inden man går igang med et anlægsarbejde, skal man derfor undersøge om man selv kan gå i gang eller omd et er fornuftigt at købe professionel hjælp.

Hvor kan du finde denne viden?

Der findes desværre ikke et samlet sted, hvor alle regler kan ses. Det kan være nødvendigt at købe professionel rådgivning.

Steder I kan starte med at undersøge:

<https://www.aabenraa.dk/vores-kommune/kommunale-temakort/>

<https://www.bygogmiljoe.dk>

Særligt behov for undersøgelse

Alle indsatser i udviklingsperspektivet skal undersøges nærmere i stort eller småt omfang inden der igangsættes aktiviteter. Der er dog indsatser som vi allerede nu ved er komplekse, hvor der er mange ukendte faktorer, eller hvor der er behov for særlige undersøgelser.

I disse tilfælde kan der være behov for professionelle faglige undersøgelser. Enten foretaget af Aabenraa Kommunes forvaltninger eller af eksterne fagfolk.

Arrangementer

Hvis du vil lave et offentligt tilgængeligt arrangement, skal du søge tilladelse på aabenraa.dk. Ansøgningen skal indsendes mindst fire uger før arrangementet afholdes. Dette gælder både for arrangementer på offentlige og private arealer.

I nogle tilfælde kræver et arrangement en brandvagt, byggetilladelse, tilladelse fra grundejer mm.

Der kan læses mere om tilladelse for arrangementer på:

<https://www.aabenraa.dk/vores-kommune/kultur/til-kulturforeninger/tilladelse-til-arrangementer/>

På aabenraa.dk er der samtidig mulighed for at reklamere for sit arrangement på aabenraa.dk/oplevel.

Eksempler på fonde

- Fonde.dk
Alle foreninger i Aabenraa Kommune kan få gratis adgang
- Realdania "Underværker"
<https://www.undervaerker.dk/>
- Dansk-tysk projekt puljer
<http://www.graenseforeningen.dk/>
- Hjælp til at finde puljer og fonde
<http://www.puljeguiden.dk/>

Begrebsordbog

Analyse En undersøgelse af områdets aktuelle situation.	Vision Visionen er det ønskede fremtidsbillede for området som Aabenraa Kommune og lokale aktører skal arbejde frem imod.	Strategi Den overordnede tilgang til at nærme sig visionen. Hvilken retning skal vi bevæge os i? og hvad skal vi finde svar på for at opnå visionen?	Indsatsområde Et konkret tema der kan hjælpe med at realisere strategien og dermed visionen.	Indsats Handlingsforslag til løsning af et indsatsområde. Handlingsforslagene er ikke gennemarbejdede og skal alle undersøges nærmere.
---	---	--	--	--

Analyseresultater

A: Området har mange flere kvaliteter og tilbud end det nuværende image beskriver.

B: Mulighed for øget opbakning og stå stærkere hvis hele området står sammen i en landsbylynge.

Det gode hverdagsliv på landet.

Fremtidsikring og udvikling af de vigtigste tilbud i Ålandet.

- 1: Samarbejde
- 2: De gode hverdagstilbud
- 3: Natur og Kultur
- 4: Bosætning og Erhverv

- 1a: Organisering
- 2d: Fritidstilbud
- 3a: Ålandskabet
- 4c: Byforskønnelse

Høring

VIL DU VIDE MERE?

Hvad synes du om Udviklingsperspektivet for Ålandet?

Udviklingsperspektivet sendes i høring fra tirsdag den 29. maj 2018 til tirsdag den 26. juni 2018.

Høringssvar kan både være kommentarer, positive tilkendegivelser eller ønsker til rettelser.

Send dit høringssvar til

plan@aabenraa.dk

eller pr. brev til

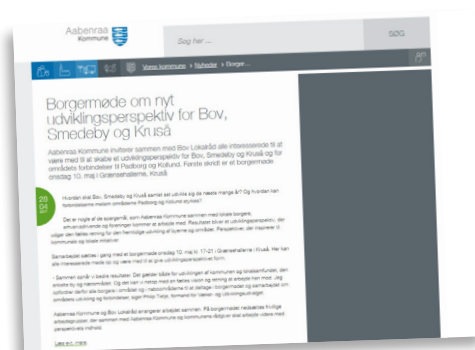
Aabenraa Kommune
Kultur, Miljø og Erhverv
Skelbækvej 2
6200 Aabenraa

Hjemmeside for udviklingsperspektivet

Udviklingsperspektivet for Ålandet har sin egen side på aabenraa.dk – søg på "Ålandet".

Her findes blandt andet:

- Det færdige udviklingsperspektiv i PDF
- Relevante informationer vedrørende udviklingsperspektivet og processen.
- Referater fra arbejdsgruppe møder.
- Kontaktpersoner.

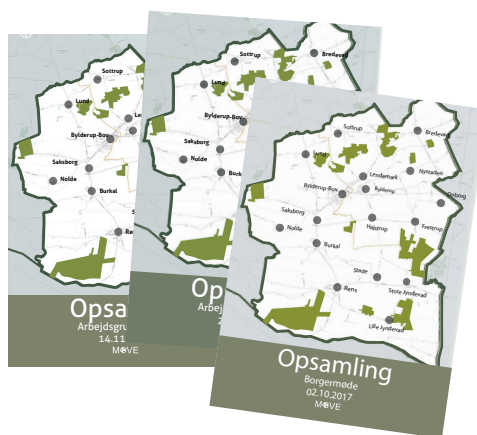
www.aabenraa.dk

<http://rens-egnsraad.dk>

<http://bylderup-bov.dk>

Kontaktoplysninger

Kolofon

Aabenraa Kommune
6200 Aabenraa

Plan
73 76 76 76
plan@aabenraa.dk

Facilitering & planlægning
MOVE arkitektur
Nørregade 65
6700 Esbjerg

MOVE arkitektur
Proceskonsulent &
Projektleder
Helene Plet
Helene@movearkitektur.dk

**Alle os fra
Kommunen & MOVE
siger tak for et godt
samarbejde.**

**Udarbejdet af MOVE arkitektur ApS
i samarbejde med borgerne i
Burkal og Bylderup Sogne samt
Aabenraa Kommune
Oktober 2017 til maj 2018**